

CZU: 340.12

CORAPORTUL DINTRE CAPACITATEA JURIDICĂ A SUBIECTULUI DE DREPT ȘI CAPACITATEA DELICTUALĂ A SUBIECTULUI RĂSPUNDERII JURIDICE ÎN TEORIA GENERALĂ A DREPTULUI

Vasile DOBÎNDA,
doctorand ULIM

Într-o analiză multilaterală a noțiunii de subiect al răspunderii juridice este necesară referirea la caracteristicile cele mai importante ale subiectului de drept evidențiate în cadrul Teoriei generale a dreptului. Premisă ca individul să fie subiect de drept este recunoașterea capacității ei juridice de legea în vigoare, așa cum persoana poate dobândi calitatea de subiect al răspunderii juridice, dacă întâlnește două condiții fundamentale: are capacitatea de a răspunde și de a acționa în mod liber. În articolul de față sunt expuse câteva considerații referitoare la conținutul și definiția capacității delictuale a subiectului răspunderii juridice.

Cuvinte-cheie: *răspundere juridică, subiect de drept, capacitate juridică, subiect al răspunderii juridice, capacitate delictuală.*

For the multilateral analysis the notion of the subject of legal responsibility, it is necessary to refer to the most important characteristics of the legal subject highlighted in the general Theory of Law. The prerequisite for the individual to be subject of law is the recognition of his legal capacity by the law in force, as the person can acquire the status of subject of legal responsibility, if he meets two fundamental conditions: the ability to respond and to act freely. This article presents some considerations regarding the content and definition of the criminal capacity of the subject of legal liability.

Keywords: *legal liability, subject of law, legal capacity, subject of legal responsibility, criminal capacity.*

Introducere. Problema răspunderii juridice este una actuală. Alături de cercetarea formelor, principiilor, condițiilor, funcțiilor răspunderii juridice, una dintre problemele discutate în doctrină este conceptul și conținutul categoriilor de capacitate delictuală și subiect al răspunderii juridice. Problema dobândirii capacității juridice, în general, și a capacității de răspundere juridică, în particular, este reglementată diferit în ramurile dreptului.

Calitatea de subiect de drept, cu capacitate juridică proprie, nu se identifică cu cea de subiect al răspunderii juridice și capacitatea lui delictuală.

Subiect al răspunderii juridice poate fi numai un subiect de drept, dar aceasta nu înseamnă că toți subiecții de drept sunt, în același timp, și subiecți ai răspunderii juridice, o asemenea calitate nu se dobândește prin voința subiectului, ci numai prin săvârșirea unei fapte ilicite, ea se dobândește contrar voinței subiectului de drept și, în toate cazurile, prin efectul legii.

O persoană este capabilă să răspundă juridic numai în măsura

ra, în care dispune de aptitudinea de a evalua corect semnificația sancțiunii juridice corespunzătoare faptei săvârșite și de a suporta consecințele negative ce decurg din aplicarea sancțiunii respective și din executarea constrângerii de stat ca modalitate de garantare a acestei acțiuni.

Din aceste perspective, cu riscurile pe care le implică întotdeauna abordarea unei probleme încă neîn-deajuns explorate, ne vom permite în cele ce urmează câteva considerații asupra acestui concept.

Metodele aplicate și materiale.

În calitate de suport teoretic și normativ au servit atât lucrările autorilor din spațiul românesc, cât și doctrina națională și internațională. Pe parcursul investigațiilor capacității delictuale a subiectului răspunderii juridice au fost folosite mai multe metode dintre care: analiza și sinteza, metoda logică, sistemică, comparativă.

Rezultate obținute și discuții.

Tematica răspunderii juridice ocupă unul dintre locurile de frunte în cercetările Teoriei generale a dreptului. Această temă este tradițională, dar și actuală în același timp.

Fiind o reflectare a relației și răspunderii reciproce dintre stat și persoană, răspunderea juridică este una dintre garanțiile esențiale ale ordinii de drept a intereselor statului și celorlalte subiecte de drept. Statul se obligă să apere cetățenii și celelalte subiecte de drept contra încălcărilor legii ce atentează la valorile societății.

În literatura de specialitate din România există diverse abordări teoretice ale fenomenului răspunderii juridice[1, p. 54]. Acest lucru ne dovedește importanța răspunderii juridice și a studiului continuu al acesteia, atât pentru literatura de specialitate autohtonă, cât și cea din alte țări.

Orice tip de răspundere implică o reacție socială, dar nu neapărat instituționalizată și reglementată de lege, lucru prin care răspunderea juridică se aseamănă și se deosebește în același timp de celelalte forme ale răspunderii sociale.

Pe cât de cunoscută și epuizată din perspectiva cercetării științifice, pe atât de nouă și importantă pentru cercetări continuă să apară răspunderea juridică. Este de fapt vorba de o necesitate firească, rezultată din

evoluția la fel de firească a societății, care aduce relații noi și noi subiecte ale încălcărilor normelor juridice, pentru care trebuie să răspundă în mod specific, dar această răspundere evident trebuie să fie fundamentată pe o bază normativă nicidecum depășită, care la rândul ei, va porni de la baze teoretice sănătoase. Astfel, necesitatea studiului răspunderii juridice, în general, și a subiecților răspunderii, în particular, este o necesitate reclamată de realitatea în care trăim. Vis-a-vis de ceea ce am arătat anterior, precum că răspunderea juridică nu poate fi analizată decât prin subiecții săi, fapte ce duc la forme concrete de manifestare, am adăuga aici și ceea ce a menționat prof. S. Popescu: „examinarea răspunderii juridice prin prisma Teoriei generale a dreptului, a filozofiei dreptului și a sociologiei juridice, cu depășirea granițelor, de altfel firești și necesare ale abordării în cadrul disciplinelor juridice de ramură, favorizează aprofundarea cercetării [2, p. 279].

La moment, doctrina nu are un răspuns concret la întrebarea referitoare la ce avem în vedere când ne referim la subiectul răspunderii juridice. Din acest motiv întru analiza multilaterală a noțiunii de subiect al răspunderii juridice, este necesară referirea la caracteristicile cele mai importante ale subiectului de drept evidențiate în cadrul Teoriei generale a dreptului.

Noțiunea de subiect de drept este una pur juridică, în virtutea acestui fapt, ființa dobândește această calitate, capacitate din exterior, prin voința ordinii de drept instalate. Prin subiect, în general, atenționează M. Costin, în limbajul juridic se înțelege calitatea de subiect de drept, noțiune ce exprimă calitatea, capacitatea, însușirea, aptitudinea sau posibilitatea care îngăduie oamenilor să participe individual sau colectiv în raporturi juridice ca titulari de drepturi și obligații” [3, p. 107].

Deci, calitatea de subiect de drept nu este una inerentă ființei umane, individului sau instituțiilor, organizațiilor, ele devin subiecte de drept doar în urma acțiunii normei

dreptului obiectiv, care se naște, la rândul său, în rezultatul necesităților sociale în urma evoluției societății. Noțiunea de subiect de drept ne indică asupra recunoașterii semnificației juridice a titularului de drepturi și obligații, care dobândește o posibilitate abstractă de a deveni subiect al drepturilor și obligațiilor.

Subiect de drept poate fi ființa umană, care dispune de libertatea relativă a voinței, adică de capacitatea de a conștientiza și controla acțiunile proprii, ceea ce își găsește reflectare juridică în înzestrarea acestuia de către stat cu un statut juridic special, cel de subiect de drept, menționa prof. N. V. Vitruk[4, p. 94].

Normele de drept material recunosc persoanelor drepturi subiective, cărora le corespund obligații corelative. Cel mai des normele de drept sunt respectate și astfel, drepturile subiective sunt realizate, iar obligațiile îndeplinite fără a avea nevoie să se recurgă la constrângere. Dreptul, în opinia prof. E. Herovanu [5, p. 106] se realizează de obicei de la sine, prin forța și autoritatea sa proprie, prin echilibrul creat de interdependența factorilor sociali, prin acțiunea preventivă pe care o exercită forța socială organizată asupra tuturor cauzelor care l-ar putea derurna de la destinație sau l-ar putea paraliza în exercițiul său, în acest fel, chiar dacă neîntrerupt îi suportăm acțiunea și îi simțim binefacerile, de cele mai multe ori el rămâne ignorat de propria noastră conștiință, întocmai cum ignorăm ritmul inimii sau procesul vital al circulației sângelui atunci când suntem sănătoși.

Dar este totuși imposibil ca oamenii să trăiască în societate fără ca interesele sau pasiunile lor să nu dea naștere la diferende[5, p. 106]. Acestea se datorează faptului că normele dreptului pozitiv nu sunt respectate, drepturile subiective satisfăcute ori obligațiile îndeplinite. Când se produc astfel de incidente și când voința titularului se manifestă pentru a lupta contra lor, dreptul capătă un caracter nou, caracteristic - el devine pretențief[7, p. 106].

Subiect al răspunderii juridice este persoana împotriva căreia se exercită constrângerea de stat prin aplicarea de sancțiuni juridice. Calitatea de subiect al răspunderii juridice intervine în toate cazurile, când are loc săvârșirea unei fapte ilicite. În mod cu totul excepțional, răspunderea intervine pentru anumite persoane fără ca acestea să fi săvârșit fapte ilicite. Este vorba despre răspunderea pentru fapta altuia.

Subiect al răspunderii juridice poate fi atât persoana fizică, cât și anumite colectivități.

Pentru ca o persoană să fie considerată subiect al răspunderii juridice trebuie să îndeplinească următoarele condiții: să aibă capacitate de a răspunde sau capacitate delictuală și să acționeze în mod liber.

Deci, calitatea de subiect de drept nu se identifică cu ceea ce subiect al răspunderii juridice, subiect al răspunderii juridice poate fi numai un subiect de drept, dar, aceasta, firește nu înseamnă că toți subiecții de drept sunt în același timp și subiecți ai răspunderii juridice; o asemenea calitate nu este nici înnăscută și nici nu se dobândește prin voința subiectului, ci numai prin săvârșirea de fapte ilicite; ea se dobândește contrar voinței subiectului de drept și în toate cazurile prin efectul legii. Subiectul răspunderii juridice este persoana împotriva căreia se exercită constrângerea de stat prin aplicarea sancțiunii juridice. Deci, putem trage concluzia că atât calitatea de subiect de drept și subiect al răspunderii juridice este determinată de norma juridică, adică prin acte normative adoptate de legiuitor.

Premisa ca individul să fie subiect de drept este recunoașterea capacității lui juridice de legea în vigoare. Numai oamenii, pot fi subiecți de drept; ei au această calitate fie individual - ca persoane fizice, fie în cadrul organizat al unor grupuri sociale, ca persoane juridice. Indiferent de modul cum sunt priviți oamenii, atât în calitatea lor de persoane fizice, cât și ca persoane juridice, ei dobândesc și își exercită calitatea de subiecți de drept prin însăși faptul că sunt membrii ai so-

cietății, adică în virtutea lor ca ființe sociale.

Conceptul de capacitate juridică este frecvent întâlnit în limbajul juridic. Focuzându-ne atenția asupra acestui concept juridic, evidențiem că în literatura de specialitate s-au oferit mai multe definiții noțiunii capacității juridice, spre exemplu, prof. D. Baltag, definește capacitatea juridică drept ”aptitudinea generală și abstractă recunoscută de legea în vigoare unei persoane de a avea drepturi subiective și de a le exercita”[6, p. 325].

Unanimitatea asupra esenței noțiunii de capacitate juridică este întâlnită și în noțiunile propuse de către G. Vrabie, S. Popescu, C. Voicu, Gh. Boboș, I. Craiovan, N. Popa, Gh. Avornic, B. Negru etc.

Definirea capacității juridice poate fi redusă la două elemente esențiale, în primul rând, se evidențiază aptitudinea generală și abstractă a persoanei de a avea drepturi și obligații, și în al doilea rând, se indică că în lipsa acesteia nu ar fi posibilă participarea persoanelor în relațiile sociale reglementate de normele juridice, adică la raporturile juridice.

Analizând definițiile capacității juridice expuse în literatură, de Teoria generală a dreptului, rezultă problematica frecvent întâlnită, dacă capacitatea juridică este specifică dreptului civil sau este un concept general de drept. În opinia noastră, esența capacității juridice indică faptul că capacitatea juridică nu rezultă din aptitudinea persoanei de a conștientiza sau dirija acțiunile sale, în diferite situații juridice reglementate de diferite norme juridice, dar dimpotrivă, esența capacității juridice rezultă din însăși calitatea de a fi subiect de drept, subiect care posedă *dreptul la capacitate juridică*.

Dreptul la capacitate juridică a fost recunoscut pentru prima dată de Pactul internațional privind drepturile civile și politice din 16 decembrie 1966[7], conform căruia fiecare persoană are dreptul de a i se recunoaște personalitatea juridică pretutindeni. Recunoașterea

capacității juridice tuturor persoanelor reprezintă unul dintre cei mai importanți pași în ridicarea demnității și personalității umane la rangul de prioritate internațională.

Fiind ghidați de definiția capacității juridice propusă de prof. D. Baltag mai sus, putem evidenția, după părerea noastră, următoarele particularități definitorii ale capacității juridice:

- 1) are un caracter general și abstract;
- 2) este recunoscută de legislația în vigoare;
- 3) aparține unui subiect de drept (persoana individuală sau colectivă);
- 4) prin efectul său, subiectul de drept devine titular de drepturi și obligații.

Capacitatea juridică aparține unui subiect de drept. Este unanim recunoscut că subiectul de drept este persoana fizică sau juridică, titular de drepturi și obligații. Acest termen este identificabil cu cel de subiect al raportului juridic, cu alte cuvinte subiect al relațiilor sociale reglementate de norma juridică. Altfel spus, aptitudinea unei entități sociale de a deveni subiect al unui raport juridic, respectiv subiect de drept, titular de drepturi și obligații este capacitatea juridică a acestuia, aceste noțiuni fiind identice determinate.

Sunt identificate două elemente constitutive ale capacității juridice, prima se referă la ”*statutul juridic*” al persoanei, în sensul de a fi privată ca ”persoană în fața legii”, iar al doilea, se referă la ”*capacitatea juridică activă*”.

Capacitatea juridică este de două feluri: generală și specială. Prima reprezintă posibilitatea de a avea drepturi și obligații juridice, pe care le poate avea orice persoană. Cea de a doua, reprezintă posibilitatea de a avea anumite drepturi strâns legate de capacitatea subiectului.

Astfel, o capacitate specială, de exemplu, o au deținuții în penitenciare. De asemenea, întotdeauna, au capacitate specială organele de stat, instanțele de judecată, poliția, determinată de legea care le reglementează competența.

În anumite ramuri de drept, precum dreptul civil și dreptul procesual civil, se face o distincție între capacitatea de folosință, ca aptitudine generală și abstractă recunoscută persoanelor de legea în vigoare de a avea drepturi subiective, și capacitatea de exercițiu, ca aptitudine a persoanei de a-și exercita drepturi și a-și asuma obligații, săvârșind acte juridice.

Dacă în ramura dreptului civil, de exemplu, se face deosebirea între capacitatea de folosință și capacitatea de exercițiu, în celelalte ramuri de drept nu se face această distincție. Astfel, în dreptul constituțional, cine are aptitudinea de a alege sau de a fi ales în organul reprezentativ, are și aptitudinea de a exercita aceste drepturi.

Este important de menționat, că dobândirea capacității de exercițiu a persoanei fizice depinde de îndeplinirea a două condiții cerute de lege: existența capacității de folosință și existența discernământului. Discernământul, în definiția dată de Gh. Mihai, este aptitudinea intelectuală a persoanei fizice de a distinge și ierarhiza rațional valori sau obiecte, relații, fapte favorizate, astfel încât să fie în cunoștință de cauză a acțiunilor sale, să-și dea seama de însemnătatea acțiunilor și a consecințelor acțiunilor în care s-a angajat[8, p. 113].

Un alt grad al capacității juridice îl constituie starea ori statutul civic al persoanei fizice. El este denumit ca fiind mijlocul juridic de individualizare a persoanei fizice, prin indicarea calităților personale având această semnificație[9, p. 331].

Trei sunt caracteristicile stării: *indivizibilitatea*, *indisponibilitatea* și *imprescriptibilitatea*.

Indivizibilitatea are drept consecință faptul că o persoană nu poate avea simultan două stataturi; ea are una și aceeași stare civilă față de toate celelalte subiecte de drept.

Indisponibilitatea presupune că statutul, ca reflectare a personalității, nu poate fi despărțit de ea, deci nu poate face obiectul unor convenții, asemenea convenții fiind nule absolut.

Imprescriptibilitatea presupune că nu există termene pentru stabilirea statutului persoanei, prescripția nefiind aplicabilă în acest domeniu, căci raportul dintre statut și persoană este similar celui dintre corp și umbra sa. Așa dar, statutul civil conține și exprimă drepturile personale nepatrimoniale, cum ar fi dreptul la nume, dreptul la domiciliu - atribute de identificare a persoanei fizice[9, p. 132].

Premisa ca individul să fie subiect de drept, după cum am menționat anterior, este recunoașterea capacității ei juridice, după cum persoana poate dobândi calitatea de subiect al răspunderii juridice, numai dacă îndeplinește două condiții fundamentale: are capacitatea de a răspunde și de a acționa în mod liber[3, p. 109].

Toți autorii, care au abordat în cercetările lor problema răspunderii s-au ocupat într-o formă sau alta de diferite aspecte ale ei, însă puțini dintre ei au analizat conținutul capacității delictuale a subiectului, capacitatea lui de a răspunde, încercarea de a formula o definiție atât subiectului răspunderii, cât și capacității acestuia de a răspunde. De aceea, ne vom permite în cele ce urmează să propunem o definiție a capacității juridice de răspundere a subiectului de drept, coraportând-o cu conceptul de capacitate juridică.

Capacitatea delictuală este o formă distinctă a capacității juridice, o aptitudine intelectuală a persoanei de a evalua corect semnificația sancțiunii juridice corespunzătoare faptei săvârșite, de a da socoteală în fața societății pentru faptele ilicite săvârșite de ea, să-și dea seamă de însemnătatea acțiunilor și a consecințelor acțiunilor în care s-a angajat. În acest înțeles capacitatea delictuală reprezintă o condiție esențială de existență a subiectului răspunderii juridice în toate ramurile dreptului.

Ca și anterior, fiind ghidați de această definiție putem evidenția următoarele particularități definitorii ale capacității juridice de răspundere (capacității delictuale) a subiectului de drept:

1) capacitatea de răspundere este o formă distinctă a capacității juridice;

2) capacitatea delictuală prezintă aptitudinea generală a subiectului de a putea răspunde pentru faptele ilicite comise adică:

- aptitudinea de a evalua corect semnificația sancțiunii juridice corespunzătoare faptei, ilicite săvârșite;

- aptitudinea de a suporta consecințele negative ce decurg din aplicarea sancțiunii respective și din exercitarea constrângerii de stat ca modalitate de garantare a executării acestei sancțiuni;

- de a da socoteală în fața societății pentru faptele ilicite săvârșite;

- aptitudinea de a înțelege și a voi, adică un complex de atribute psiho-fizice cu care este înzestrat individul uman;

- existența unor drepturi, dar mai cu seamă a unor obligații reglementate pentru a fi dobândite, sau respectiv, pentru a fi impuse celor ce nesocotesc ordinea de drept.

De aici, putem trage concluzia că capacitatea delictuală se configurează ca un ansamblu de factori naturali și juridici, în cadrul cărora existența celor dintâi, a factorilor naturali, condiționează existența celor din urmă, factorilor juridici și în acest sens, reprezintă o condiție esențială de existență a subiectului răspunderii juridice în toate ramurile dreptului.

Capacitatea delictuală a persoanelor fizice exprimă capacitatea acestora de a acționa conștient și voluntar (funcție de vârsta și starea sănătății lor), de a-și controla acțiunile, adică de a fi autorul deplin al acelor acțiuni/inacțiuni, care pot duce la tragerea lor la răspundere juridică. Sintagma de capacitate delictuală caracterizează persoana, mai întâi de toate, ca un potențial autor al delictului. Altă latură a acestei capacități este cea care prezintă aptitudinea subiectului de a purta răspundere în fața societății pentru faptele comise, întrucât capacitatea delictuală caracterizează o manifestare socială a individului, care îl face să înțeleagă justa valoare

socială a faptelor sale și să adopte un comportament ghidat de această maturitate socială.

Raportul dintre capacitatea de a răspunde și a acționa în mod liber a fost tratat în mod plastic în România interbelică de prof. Mircea Djuvara, care pornea de la premisa că, ”pentru ca o persoană să fie făcută răspunzătoare de o faptă, să o fi făcut cu voință, ca această faptă să reprezinte un act liber, produsul unei voințe libere, în caz contrar neputând fi răspunzător”[10, p. 173].

Profesorul englez H. L. A. Hart, care este cunoscut în plan internațional prin analiza conceptuală a dreptului, arată că expresiei „răspundere” i se pot atribui următoarele semnificații distincte:

a) răspunderea care decurge dintr-un anumit rol;

b) răspunderea cauzată;

c) răspundere;

d) *capacitate de a răspunde.*

Prin *capacitatea de a răspunde* autorul vede situația că persoana îndeplinește condițiile psihologice pentru a fi trasă la răspundere, mai exact, persoana are capacitatea de a înțelege ce i se cere să facă sau să nu facă, de a cântări ceea ce face, de a decide ceea ce va face sau nu, deci dispune de capacitatea care condiționează ca fapta să-i fie imputată[6, p. 211-215].

Cum se manifestă capacitatea delictuală în diferite ramuri ale dreptului? În dreptul civil, ea coexistă alături de capacitatea juridică civilă; în dreptul administrativ, alături de capacitatea de drept administrativ; în dreptul muncii, alături de capacitatea de drept al muncii, fără a se identifica cu aceste forme ale capacității juridice și fără a putea fi inclusă în conținutul vreuneia dintre ele.

Concluzii. Finalizând cu cele expuse, tragem următoarele concluzii. Capacitatea delictuală, alături de capacitatea de folosință și de exercițiu al subiectului de drept, se învederează ca o categorie distinctă. Ea este presupusă în toate formele răspunderii juridice, la toți indivizii normali, din punct de vedere psihofizic, de la o vârstă la care dezvoltarea

rea lor intelectuală a atins un anumit grad. Lipsa acestei capacități trebuie dovedită, în afară de cazul când este prezumată.

Indiferent de natura răspunderii civile, penale, contravenționale, în dreptul muncii, familiei etc., adică indiferent, dacă este o răspundere pentru fapta proprie sau răspundere pentru fapta altuia, persoana fizică poate dobândi calitatea de subiect al răspunderii juridice numai dacă îndeplinește două condiții fundamentale, și anume, are capacitate delictuală și a acționat în mod liber.

Capacitatea delictuală este, după părerea noastră, aptitudinea persoanei fizice de a da socoteală în fața societății pentru faptele ilicite săvârșite de ea, de a evalua corect semnificația sancțiunii juridice corespunzătoare acestor fapte și de a suporta consecințele negative pe care exercitarea constrângerii de stat, cu ocazia aplicării și executării sancțiunii, le presupune ca necesare și inevitabile.

Referințe bibliografice

1. Baltag D. Teoria răspunderii și responsabilității juridice. Chișinău: ULIM, 2007.
2. Popescu S. Teoria generală a dreptului. București: Lumina Lex, 2000.
3. Costin M. Răspunderea juridică în dreptul R.S.R. Cluj: Dacia, 1974.
4. Витрук Н. В. Общая теория правового положения личности. М.: Норма, 2008.
5. Herovanu E. Principiile procedurii juridice. București, 1932.
6. Baltag D. Teoria generală a dreptului. Chișinău: Tipografia Centrală, 2013.
7. Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice din 16.12.1966. Intrat în vigoare pentru Republica Moldova în 26.04.1993. În Tratatul Internațional Nr. 31 din 30.12.1998. <http://lex.justice.md/md/356337/>
8. Mihai. Gh. Teoria dreptului. Ediția a 3-a, București: C. H. Beck, 2008
9. Beleiu Gh. Drept civil român. Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil. București: Casa de editură și presă "Șansa" SRL, 1992.
10. Djuvara M. Teoria generală a dreptului (Enciclopedie juridică). Vol. II. București: ALL, 1995.
11. Hart H. L. A. Punishment and responsibility essays. În: The Philosophy of law, Clarindom Press. Oxford, 1968.

CZU: 343.132

CADRUL NORMATIV NAȚIONAL ȘI INTERNAȚIONAL CARE REGLEMENTEAZĂ ÎNFĂPTUIREA MĂSURILOR SPECIALE DE INVESTIGAȚII

Ruslan MUZÎCANT,

doctorand, Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova

În prezentul articol științific, autorul încearcă să elucideze principalele trăsături definitorii care stau la baza înfăptuirii unor măsuri speciale de investigații. Cunoașterea insuficientă de către ofițerii de investigații a legislației în domeniul activității speciale de investigații, tacticilor și metodelor de efectuare a măsurilor de investigații, are ca o consecință încălcarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale cetățenilor. În acest sens, ne propunem ca obiectiv, informarea detaliată a subiecților activității speciale de investigație care sunt prevederile juridice naționale și internaționale ce necesită a fi cunoscute în realizarea cu succes a măsurilor speciale de investigație.

Cuvinte-cheie: cadrul normativ național și internațional; subiecții activității speciale de investigație; măsurile speciale de investigații; drepturile, libertățile și intereselor legitime ale cetățenilor.

NATIONAL AND INTERNATIONAL REGULATORY FRAMEWORK GOVERNING THE IMPLEMENTATION OF SPECIAL INVESTIGATIVE MEASURES

Ruslan MUZÎCANT,

PhD student, Academy „Ștefan cel Mare” of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Moldova

In this scientific article, the author attempts to elucidate the main defining features that underlie the conduct of special investigative measures. Insufficient knowledge by the investigation officers of the legislation in the field of the special activity of investigations, tactics and methods of carrying out investigation measures, has as a consequence the violation of the rights, freedoms and legitimate interests of the citizens. In this regard, we aim to provide detailed information on the subjects of the special investigation activity, which are the national and international legal provisions that need to be known in order to successfully carry out the special investigation measures.

Keywords: national and international regulatory framework; the subjects of the special investigation activity; special investigative measures; the rights, freedoms and legitimate interests of citizens.

Introducere. În activitatea anticriminală a poliției nu există fapte în care să nu fie folosite măsuri speciale de investigații pentru a identifica autorii, a stabili cauzele și împrejurările ce au determinat sau au favorizat săvârșirea infracțiunilor. Activitatea specială de investigații este o modalitate rapidă și eficientă de obținere a informațiilor de interes operativ. Aceste activități nu sunt doar niște metode de obținere a

informațiilor, ci prezintă o excelentă varietate de verificare și completare a datelor. În majoritatea statelor s-a creat un sistem de drept bine chibzuit, bazat pe principii democratice, menit să apere cetățenii de atentatele criminale. Pentru asigurarea respectării sistemului de drept au fost elaborate o serie de acte normative și metode specifice de contracarare a atentatelor asupra drepturilor fundamentale ale cetățenilor.